

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félvre 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 flr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 flr.
többször közölve 10 flr.
Bélyegdíj: külön 60 flr.

Tartalom: A. theol. akadémia 1893/94-ki tanévet záró ünnepélyen mondott igazgatói beszéd. — Néhány szó a „nyílt levél“-re. (Kiss Kálmán.) — Tárca. — Tródalom. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

A theol. akadémia 1893/94-ki tanévet

záró ünnepélyén mondott igazgatói
beszéd.

Szeretett pályatársaim!

Tegnap temettünk! Akadémiánk egyik polgára, ki éppen úgy, mint Önök kedves ifju barátaim — szülői reményét, örömét képezte; ki éppen úgy mint Önök fejlődő ereje teljességében jött fel főiskolai tanulmányozásra; a ki előtt éppen úgy, mint Önök előtt egy szent cél lebegett, Isten igéjének szolgálata által embertársainak boldogítása: András Pál testvérünk nincs az élők sorában! Küzdő lelke a hosszú betegség és a szerető ápolás hatása alatt — megnyugodott; a kor és idő ellentétei a végtelenség isteni megvilágításában kiegyenlítődték; Istenben kibékülve, kibékült embertársaival s megtalálva az élet fejedelmében az életet — győzedelmeskedett a halálban a halál fölött!

Óh mily mulandó emberi életünk! mily csaló emberi reményeink! mily kisszerű emberi ellentéteink! A halál majestása előtt elhervad a virágzó élet, lehullanak a remény bimbói! s megszűnik az egy halálban minden földi különbség!

De nincs okunk a kétségbeesésre, a reménytelenségre, nincs okunk a panaszra a halál kiegyenlítő kéréllhetlen hatalma fölött; — mert tudjuk azt, hogy Isten szerető atyánk, hogy a szeretet meg nem hal; hogy azok, kik Istent valóban szeretik, azoknak minden, még a halál is javukra szolgál; hogy Istenben élve, éljük az örök életet, azon életet, mely a halált nem ismeri.

Óh vajha ezen tudat hatna át most is, midőn boldogult testvérünkről szeretettel megemlékezünk — egész valónkat! Vajha ezen tudat lenne folyton erősödő visszhangja tegnapi temetésünknek! Így mindnyájunkra nézve e testvérünk halála is élet és áldás kutforrásává válna!

Nem a külső élet, sem annak hos-za, hanem az életben nyilvánuló belső érték és annak bármily

rövid ideig tartó érvényesülése az életben: ez az, a miért hálát mondhatunk Istennek!

S ma, midőn életünk egy időszakát, az 1893/4. tanévet eltemetjük az idők végetlen folyamába: ma ezen évzáró ünnepélyen szintén nem cselekedhetünk helyesebben, mint úgy, hogy felvetjük magunk előtt is eme kérdést: valjon e lefolyt év, s az abban folytatott közös munkásságunk bir-e benső értékkel; hagyhatunk-e, bucsuzva egymástól, maradandó emléket egymásnak?!

E kérdésre, kiki csakis önmagában — Isten szent színe előtt felelhet meg igazán! Feladatom azért is nem lehet, hogy az egyeseket emez önvizsgálattól feleletem által mintegy elvonjam; feladatom csakis az lehet, hogy eme felelet megadását megkönnyítsem az által, hogy amaz általános eszményt melynek megközelítése közös munkásságunknak vezérlő cél gondolata — Önök előtt, kedves pályatársaim, feltüntettem! Feleljen azután az eszmény e tükröbe tekintve, kiki őszintén ama kérdésre, hogy a lefolyt tanév alatt mennyiben törekedett emez eszmény felé, mennyiben bírja közös munkásságunk maradandó emlékét lelkében!

Nem a világnak, hanem Istennek szolgálataira vagyunk elhiva! Ez lebegjen mindenkinél lelle előtt, de nevezetesen annak lelke előtt, a ki Isten igéjének hirdetésére és titkainak nyilvánosságra való hozására vállalt özött.

A világ muló, kincsei romlandók, dicsősége elhalványul s az, ki e világot szolgálja, veszi e világ muló jutalmát is. Tévednünk azonban, ha ezért magát a világot semmisnek tekintenők, megvetnők. — A kereszténység szellemének ez félreismerése! A világ Isten által van, a *lóγος*, az eszme benne mint élet és világgosság ténykedik; s Istennek gondolatai az *ἐπινοουμένων*ban, a világivá való válásukban nyernek valóságot, teljességet. — A világ, a végesség — azon közeg és azon tér, a mely által és melyben a végtelen, isteni eszme, végetlen törekvés és haladás utján mint szervező elv érvényesíti önmagát. —

— Mindenki — bármely hivatása legyen — azon érvényesítő ténykedésre van elhíva. Mindenki érezze azt, hogy önmagában semmis, véges, de másrészt azt is, hogy az isteni kegyelmi szellemnek önmagába való felvétele által végtelen értékűvé válik, Istennek gyermekévé, a ki mint ilyen, Istennek gondolatait egész egyéniségével sajátos hivatásában köteles örömmel szolgálni. Ezen egyéniesült isteni szellem azon feltétlen erő, mely ő benne és általa ténykedett, a melyben boldogságát, üdvét és munkája sikerességének, áldásának kezességét bírja.

S ha a hivatásnak ily felfogása minden keresztény ember természetes kötelessége: úgy ez nevezetesen a theologusé.

Az isteni személyiségünkben megnyilatkozó szellem indítja a theologust pályájának választására. S midőn így indul meg pályáján, nem elégszik meg azzal, hogy ezen isteni erőt önmagában érezze, hanem teljes törekvése oda irányul, hogy ezen isteni erőt, mint nemcsak személyiségében, hanem a természetben, a történetben nyilvánulót tudatra is emelje, egységes voltában felfogja, a végett, hogy másokat is ezen egységes ker. világnézetre és ez alapon az isteni szellemtől megindított odaadó, feláldozó tevékenységre ébreszse, fokozza.

Ezen alapon ki van zárva az, hogy bárki is azért léphessen a theol. pályára, mivel annak megfutása anyagilag meg van könnyítve, avagy azért, mivel e pálya aránylag gyorsabban vezet anyagilag biztosított társadalmi állásra. — A szegénység, a haszon mint érzéki rugó ily szellemi, s önmagát másért feláldozó pályára soha sem indíthat.

S a mint az anyagi szegénységnek, úgy a szellemi proletariatusnak szintén nincs jogcíme, hogy e pályára lépjen. — Hála Istennek, mind inkább letűnik azon kor, a melyben a theologiai pályának választása az érettségi vizsgánál is elnézőbb megítélésre számíthatott; hála Istennek, nemcsak a közép-szerűség, hanem a maturánsok legjelesebbjei lépnek évek óta e pályára. Az ifjuságban is mind inkább megerősödik azon tudat, hogy oly pálya, mely a legszentebb érdekeket szolgálja, ideális törekvésű egyéneket kíván; s hogy oly pálya, mely a személyi élet központjába, a természeti és történeti élet legmélyebben mozgó erejének kutatásába való elmélyedést feltételezi, mely ez alapon egy egységes világnézet megalkotását követeli, s mely megköveteli azt, hogy a legkülömbözőbb állású és hivatású, képzettségű egyéneket megértve, azokat szintén ily mélyeséges s boldogító álláspontra emeljük: tágkörű és mély szellemi képzettséget és szellemi munkát feltételez.

Ezért is még azon erkölcsileg magasabban álló, a pálya választásra indító okot sem fogadhatjuk el, a melyre sajnós, még mai nap is többen hivatkoznak. A szülők. a környezet kívánsága nem egyet indít theol. pályájának választására. — Boldog azon gyermek, kinek otthonát a vallás szelleme melengeté; boldog azon ifju, kit élet utjára az anya és apa imája kíséri és nemes érzelméről tesz tanubizonyosságot, ha az ifju szülői iránti kegyeletétől in-

dítatva, azok kívánságát teljesíti, midőn pályáját választja. — De vétkezik az ifju éppen szülői iránt tartozó kegyelet ellen, vétkezik önmaga és teremtője ellen, ha e pályát választva ez igazi egyéni hivatottság érzete nélkül teszi. — Hisz a szülő legforróbb kívánsága az, hogy gyermekét boldognak lássa, önmagunk iránti kötelességünk megkívánja az, hogy egyéniségünkkel forraszszuk össze jövő hivatásunkat; Isten, a mi teremtőnk azért adott kinek-kinek sajátos adományokat, hogy ezeket fejleszszük, ezekkel sáfárkodjunk híven országa kiépítésében. — Már pedig boldogtalan az, czéltévesztett annak élete, Isten iránt hűtlen az, ki egyéniségében rejlő czélgondolatot életpályája választásánál nem követi.

Ezért is most, midőn Önök, kedves pályatársaim életük munkában töltött egy időszakára vissza tekintenek, s midőn a szünidők a megpihenés mellett az önmagukba szállásra kedvező alkalmat nyújtanak; használják fel ez időt és alkalmat valódi önvizsgálatra; feleljenek őszintén ezen kérdésre: vajon igaz hivatottság érzete vezérelte Önöket e pálya választására?

S ha e kérdésre „igennel“ felelhetnek: úgy meglesz a munkálkodás igaz szelleme és emlékszerű eredménye is.

Nem a végzett munka, hanem azon szellem, a melyben és melylyel a munkát végezzük: ez adja meg a munkának ethikai értékét. — Lehet számot tevő, külső, nagy eredményt felmutató munkát végezni a nélkül, hogy ezen munkának erkölcsi értéke is lenne, s viszont van oly munkásság s tevékenység, mely a világ által figyelembe sem vétetik, melynek külső s közvetlen eredménye semmi — s mind ennek daczára a munkásság ethikailag nagy jelentőségű és értékű.

A theol. tanulmányozás munkaterére vannak Önök ifjú pályatársaim elhíva!

Mily szellemben munkálódtak a lefolyt évben — e téren?!

Vajjon nem volt-e e munka csakis a törvényszerűség és az ambitio szelleme által vezérelt munka?! oly opus operatum, a melyet kényszerűleg, kedvetlenül, de mégis el kell végezni; oly munka, mely czélját nem önmagában, hanem a munkásnak elismertetésében, dicsőségében kereste?

(Folyt. köv.)

Néhány szó a „nyílt levél“-re.

Nagytisztelű Margócsy Kálmán ev. lelkes urnak üdvöt az Úrban!

A magam csekélysege iránt kiválóan megtisztelőnek vettem nagytiszt. tisztársam abbéli szívességét, melynél fogva igénytelen soraimat, melyekkel nemrég egy szerény kérésnek adva kifejezést bizalomteljesen fölkerestem vére, e becses lap 23. számában jóakaró figyelmére méltatta, a miért is fogadja e helyütt szívből jövő forró köszönetemet.

Meglepett vele nagytiszt. tisztársam meglehetősen, hogy említett levelemre hozzám intézett választát evang. olvasóközönségünk elé nyilvánosságra bocsá-

totta; de a meglepetés, megvallom, kellemesen is érintett: a válasz előttem kétszerte nagyobb becsűvé vált, olvasása kétszerte több élvezetet nyújtott nyilvánosságra hozatala által, mert érzem és tudom, hogy a felvetett, egyházunkra nézve magát mind általánosabb érdekűvé kinövő kérdésben — a nazarenismus kérdésében — jó szolgálatot tesz az említett közlemény, alapos fejtegetéseivel, az egyházmentés, egyházvédelem munkája körül nemcsak magamnak, de a lelkésztestvérek közül elég sokunknak, sőt megszívlelésre alkalmas mindnyájunknak is, nem tudva, hova mit hozhat még a legközelebbi, az egyházi téren tagadhatatlanul nagy eseményekkel viselő jövő. S ez utóbbira gondolva, ha nyilvánosan nem közli, talán magam kértem volna nagy-rabecsült tisztársamat, hogy bocsássa nyilvánosságra becses levele tartalmát, tárgyhoz hozzászólásra, serkentésül, alkalomnyújtásul esetleg más, arra hivatott tisztársaknak is. Hiszem, lesznek is többen, kik e fenyegetőleg föllépni kezdő, Margócsy Kálmán tisztárs úr által mindnyájunk tanulására oly élénk színekkel ecsetelt egyházi bajunkat, egyházunk jól felfogott érdekében, agyonhallgatni nem engedik. S talán már most, az egyházpolitikai reformok törvényerőre emelkedése küszöbén, melyek ezt a tárgyat nagyon közelről érintik, van is a nagytiszteletű szerkesztő ur asztalfiókjában becses lapja részére beküldött, e tárggyal mindjárt melegiben, hozzá méltó ügyszeretettel foglalkozó közlemény.

Magam a nazarenusok szektáját közvetlen a gyakorlati életből még nem igen ismervén, nem szándékom az iránt hosszasan értekezni. Csupán annak kijelentésére szorítkozom, hogy végtelen szükségét érzem az ellene, idején való tapintatos, céltudatos védekezésnek s e célból az irányadó körök felhívásának a kellő éberségre, szorgos cselekvésre szemben a szektával.

Érzem és sejtem, hogy a nazarenismussal, ha lokalizálnunk nem sikerül, nagy s keserves leszámolásnak nézünk eléje, mely sokkalta nagyobb, vérzőbb, állandóbb sebet üt egyházunkon, mint a mostani nemzetiségi perpatvarkodás, mert emennek véget vethet az államhatalom is, bár szakítaná is végét, oka is közelebről van rá épen ő neki. A nazarenismus terjedése hozhatja majd theologusainknál — az attól való megfélemledés folytán — az ugyis nem épen magas létszám megapadását, a mi fő-főcsapása lesz egyházunknak.

Midőn most a nemzetiségi túlkapások ellen küzdünk, tagadhatatlanul szolgálatot teszünk vele hazánknak s vele együtt egyházunknak is; bár a nemzetiségiek rendesen magoknak foglalják le az egyház érdekeinek igaz szolgálatát. Ha nazarenismussal fog meggyülni a bajunk: akkor lehet — én hiszem e lehetőséget, — hogy egyházunkban a nemzetiségi kérdés már lekerül a napirendről, mert egyesült erőre, fellépésünkben, működésünkben a kellő tömörülésre lesz szükség, hogy amaz ellen közösen védjük egyházunkat; de azért mint egyházunkra, úgy hazánkra nézve sem lesz köszönet a nemzetiségi

kérdés ilyen indító okból való megszűnésében, mert a nazarenismus — úgy mint a socialismus is — kosmopolitákká csinálja hiveit.

S annál jobban érzem és sejtem a veszélyt egyházunkra, de meg — bátran állíthatom — hazánkra nézve is a nazarenismus részéről, mentül közelebb kezdünk lenni az államkormány egyházpolitikai reformja megvalósulásához, a mi már, úgy látszik, csakugyan meglesz, a minek megvalósulása elé azonban szorongó aggodással gondolok, minden mellette szóló a mi hitelveinkkel nagyon szépen támogatható, megegyeztethető elméleti szép okoskodás s meggyőző hatalmas érvelés daczára, mely az ő idealismusában magamnak is nagyon tetszetős, de nem ilyen a valláserkölcsi élet külső, gyakorlati formájában való megjelenését tekintve, s engem bizony meg-megkönyörít a félelem, hogy egyházunkon is be fog teljesülni a mondás: multadban nincs öröm, jövődben nincs remény. Állami szempontból pedig nem tudom, nem járunk-e úgy, hogy elmondhatjuk: adtál uram esőt, de nincs benne köszönet.

Egyházunk multja — a hithűség számos dicső, örökemlékű példája korából — az átszenvedett válásüldözésnek, elnyomatásnak; jövőnk — a liberalismus nagy alkotása általános vallásszabadság korából — a hiveink közt tág szabadalmat nyerő hitközönösségnek, vallási egytív tartozás köteleke szétépésének szomorú képét tárja lelki szemeink elé. Tehát bajok a multban, bajok a jövőben, úgy a mint megvannak a jelenben is. Egyformán nagy bajok azok is, ezek is. Ott is, itt is sok árny a fény mellett. Ott is, itt is bő osztályrésztünk a szenvedés. Legyen ennek elviselésére, a vele való hitteljes megküzdésre, az Istenországja terjesztése érdekében, az Ő kegyelme velünk!

Testvéries üdvözléssel

Tót-Aradácson, 1894. június hó 15-én.

Kiss Kálmán,
ev. lelkész.

T Á R C Z A.

A „Világosság“ című evangélikus napilap 1996. évi augusztusi számából.

(Folytatás.)

Vége a nagyszombati püspök elnöklete alatt tartott misszióügyi szakosztályban szóba kerültek az ifjusági egyesületek, evangelisták, diakonok, diakonisszák, agrok és szegények menedékháza, rokkant lelkészek felvétele a Bethániába. Ezen szakosztály, mely a Balkán evangelizálásával is foglalkozik, kedvezőleg intézte el a konstantinápolyi evang. püspök levelét, a ki városába új magyar hitszónokot kért.

Az egyetemes értekezlet központi bizottsága, mely a szakosztályok elnökeiből, előadóiból és három központi tisztviselőből alakul, az egyetemes püspök elnöklete alatt már előzőleg megvizsgálta a számadásokat, megalapította a költségvetést, úgy hogy

az a közös értekezletnek előterjeszhető volt. A közös tanácskozmányon konstatálva lett, hogy a másnapi diszgyűlésre kitűzött program ellen a testvérek részéről észrevétel nem tétetett.

E szerint reggel hét órakor megindult Bethániából a hatszáz főre menő papi sereg palástosan, kucsmásan, hogy a kissé távol a Kossuth Lajos-téren álló diszes evang. basilikában istentiszteletet tartson. Az énekes liturgiát a hlubokai esperes, a rövid szent beszédet Máté 5, 13—16 alapján a fumei esperes tartotta.

Szép volt, mikor a tengeren sötét éjben hánykódó hajóról szólt, mely a távolról fölszálló világító torony fénye felé tart, hogy a boldog, nyugodt kikötőbe eljuthasson.

Nyomban az istentisztelet után lelkészek és közönség még most is impozans országháza képviselőházi gyűléstermébe vonultak, mivel a Bethánia nagy terme, mely csak ezer jelenlőre van berendezve, egyébkor is szűknek bizonyult.

Itt az egyetemes püspök, Dr. Rónay, kinek családja a múlt században bárói rangot viselt, üdvözölte a nagy számú hallgatóságot, s bevezető beszédében utalt a mai diszgyűlés fő tárgyára, a száz év előtti zsinat méltatására, melyről Dr. Zsolnay fog felolvasást tartani.

„Nem akarok — úgymond — a felolvasó testvér tárgyának elébe vágni, csak utalok azon nagy változásra, mely a mai és száz év előtti kor uralkodó szellemében beállott. Akkor ugyanis mindent a politika absorbeált; most azonban a socialis és nemzetiségi kérdések megoldása után a vallási kérdések állanak előtérben a nélkül, hogy a XVI. és XVII. század heves harczi ismétlődjenek. Oka az általános békének a szellemi harc közepette a népek conföderatiója s a gyilkoló háborúk lehetetlensége. A socialis kérdés is forradalom nélkül oldatott meg akképen, hogy a történet logikája folytán a rendőri államból jogállam, a jogállamból kultúrállam s végre a kultúrállamból humanitárius állam képződött, ez utóbbi alig észrevehető átmenettel. A nemzetiségi kérdés is megszűnt a birodalomban levő nemzetiségeknek a magyar állami kultúrához való csatlakozása következtében; úgyhogy most Kárpátoktól Adriáig magyarul imádjuk a mindenség Atyját, s beteljesült egy múlt századi költőnek, Vörösmarty Mihálynak óhajtása, hogy:

Minden ember, legyen ember és magyar,
A kit e föld tart s egével betakar.

(Lelkes éljenzés). Áttérve a vallási kérdésre konstatálja szóló, hogy az evang. vallás fölvirágzása hazánkban a száz év előtt törvényhozásilag kimondott vallászabadság érvényesülése óta kezdődött; a midőn egy felekezethez eddig folytatott dédelgetése megszűnt s így végre a reformáció alaki elve, a lelkiismereti szabadság, teljes diadalt aratott.

„Most már — zárja szavait szóló — teljes érvényre juthatott a régi axioma: In necessariis uni-

tas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.“ (Megmegújuló éljenzés).

Ezután a titkár emelkedett fel, hogy vázolja az egyetemes evang. lelkészi fraternitás egy évi működését — a szakosztályi előadók jelentései alapján.

A pénztári állapot föltüntetésénél hálával kiemeli, hogy Árpád király ez évben is 2000 korona kegyadományt küldött missiói czélokra (a közönség felállva éljenez) s hogy az egyházi közalap — a régi óhajtáshoz képest — végre rendszerezette a 2000 korona évi járulékot. Végül jelenti, hogy a nemrég elhunyt szegedi lelkész végrendeletében a fraternitásnak 10,000 koronát hagyományozott. (Emléke az aranykönyvben megörökítettik).

(Vége köv.)

I R O D A L O M.

Az „Órálló“ fejlesztése. A f. év elején „Órálló“ czim alatt, hetenkint kétszer megjelenő politikai, szépirodalmi és közgazdasági lapot indított meg Sárospatakon Dr. Bartha Béla jogtanár azon kifejezett czállal, hogy a magyar nemzet s a haladásért küzdve, — egyuttal a protestantismus annyiszor félreismeret, annyiszor méltatlanul mellőzött érdekeinek tegyen szolgálatot.

A sajtó, a közönség s a mi fő, az ev. ref. és ág. hitv. ev. egyházak illetékes képviselői a legmelegebb elismeréssel voltak a lap iránt, mely kiváló munkatársak által hűségesen támogatva, igyekezett feladatát teljesíteni, s elmondhatjuk, hogy ma már, rövid félévi fennállása után, nemcsak előkelő színvonalon álló lappá, hanem a protestáns közvélemény számottevő organumává lett. Az is általánosan elismert és sok oldalról több ízben és követelőzőleg hangsúlyozott dolog, hogy ily lapra felette nagy szüksége van a protestantismusnak, s ha nem volna, meg kellene teremteni.

Egyetlen komoly kifogás volt ellene: hogy kevésszer jelenik meg; de a lapot, mely nem a tőke hatalmán alapszik, csakis a közönség hathatós pártfogása fejleszthet. Ebben reménykedve óhajtja a derék szerkesztő és kiadó a kitűzött nagy czélok érdekében minden önző, személyes érdektől menten, hetenkint háromszor megjelenő lappá fejleszteni az „Órálló“-t, hogy így fokozatosan alakulhasson napilappá.

Ha azonban a közönség megfelelő pártfogása nem gyámolítja a vállalkozó laptulajdonost, akkor fájdalommal bár, de kénytelen volna a lapot megszüntetni, mert megteremtésére s kellő színvonalra emelésére félév alatt ezekre menő áldozatot hozott, s teljes anyagi romlása nélkül többre nem képes.

Rajtunk, lelkészeknek áll, ezen lapnak megismertetése és elterjesztése, kik ezzel nem egyennek, hanem fontos közügynek tesszünk szolgálatot. Kövessük e tekintetben a róm. kath. papok példáját, a kik reánk nézve halálos érdekeik előmozdítására szentelt vállalataikat minden tekintet nélkül beviszik a családok és nép körébe, úgy, hogy lehetséges hetenkint egyszer nagy terjedelemben megjelenő lapjaikat igen olcsó áron kiállítani, mert a nép körében is elterjesztve 14—15 ezer előfizetőt gyűjtenek.

Hogy az „Órálló“ fennállhasson, legalább is 1500

előfizetőre van szüksége. Ennyit ne tudnánk előteremteni? s ne volnánk képesek egy oly lapot fentartani, mely tisztán hazánk, nemzetünk és egyházaink érdekeit szolgálja? Valóban szegényletes volna, ha az a lelkesedve dicsőített protestantismus ép a szellemi munkásság, az irodalom terén csúfot vallana.

Dr. Bartha Béla munkásságával megmutatta, hogy az eszme s a közczél nála nem pusztá szó, hanem azért lelkének teljes erejét, sőt anyagi jólétét is feláldozta. Ne kívánjuk tőle ez áldozatot, de cselekedjünk gyorsan, s elismerésünknek, szellemi és anyagi támogatással adjunk oly értéket, mely hazánk s egyházunk anyagi és szellemi fölvirágzásában az evangéliumi közszellem hatalomra emelésében meghozza az áldott gyümölcsöket.

Tudósítás. Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy „Népoktatásügyi községi közigazgatás kézikönyve“ cz. munkám — nyomdai akadályok folytán — csak f. évi július hó első napjaiban fog megjelenni.

E munka is, miként a „Tanítók (Tanító nők) jogai és kötelességei“ című könyvem, melynek mintegy kiegészítő részét képezi — a fennálló törvények, szabályrendeletek, rendeletek, utasítások, elvi jelentőségű határozatok és döntvények alapján van szervesen és összefüggőleg összeállítva, oly módon, hogy itt is minden tétel után zárójel közt közölve van az illető törvény megfelelő szakasza, vagy a rendelet, döntvény stb. kelte és száma, s így belőle a kellő felvilágosítás azonnal megszerzhető. Áttekinthetők benne mindazon rendtartási és kezelési nyomtatványok és minták, melyeknek használatba vétele népoktatásügyi községi közigazgatási szempontból kötelező, stb.

Használhatják a községi előljáráóságok, községi és körjegyzőjelöltek, szolgabiroóságok, egyházi és városi hatóságok, vármegyék és törvényhatósági közigazgatási bizottságok, továbbá az elemi-, felső nép-, polgári iskolai és iparostanoncz-iskolai tanítók, kisdédvők, tanító- és tanítónő-képzőintézeti növendékek, iskolaszékek, állami iskolai gondnokságok, iskolafentartók és tanfelügyelőségek.

Kapható nálam (Kolozsvar, kir. tanfelügyelőség) 2 frt 20 krajczárért. Kolozsvar, 1894. június 14-én. *Dr. Szabó Mihály*, Kolozsvarmegye kir. s.-tanfelügyelője.

Magyarország dalokban. Serly Lajos, ismert zeneszerző és karnagy igen érdekes vállalatba fogott, midőn „Magyarország dalokban“ czimen a magyar, német, tót és a román népdalokat füzetes kiadásban közhasználatra bocsátja. E füzetekből minden hó 15-én két-két füzet jelenik meg. Előfizetési ára bármely nyelvű füzeteknek egész évre (24 füzet) 12 frt, félévre (12 füzet) 6 frt, negyedévre (6 füzet) 3 frt, egy hóra (2 füzet) 1 frt. Egyes szám ára 60 kr. A nép pszichológiájának alig van közvetlenebb megnyilatkozása a népdalnál, melyben a nemzet és nyelvének génusza él és közrehat. E szép vállalatot melegen ajánljuk zenét kedvelő családainknak.

BELFÖLD.

Felhívás a Protestáns Árvaházi Képes Naptár terjesztése érdekében. A Prot. Árvab. Képes Naptár az 1895-ik évvel a huszongyedik évfolyamba lép. Az országos Protestáns Árva-Egylet, a midőn 1875-ben egy árvaházi nap-

tár kiadását határozta el, tette ezt azzal a kettős czéllal, hogy egyfelől a hazai protestáns közönségnek evangéliumi, keresztyén tartalmú olvasmányokkal szolgáljon, a Krisztus egyházát a lelkekben olvasmányok által építse, a szeretetet növelje, a könyörületeség érzését ébresztgesse, s maga az árvaház iránt az érdeklődést mind nagyobb körben terjeszse; másfelől meg, hogy a naptár kisebb-nagyobb jóveldelmével az árva-egylet bevételeit növelje.

A lefolyt husz év, azt hisszük, meggyőzte a Naptár eddigi barátait, hogy a Naptár a szellemi célra mindig becsületesen, odaadással törekedett nemcsak, hanem különösen az utóbbi években külterjedelmében, tartalmában is megnövekedett, protestáns egyházas jellegét mindig megtartotta, sőt ebben is igyekezett erősödni, a midőn az évek folyamán lassanként valóságos kis egyházi Almanach-há nőtte ki magát. Azt is mindig igyekezett szem előtt tartani, hogy első sorban a nagy közönséghez, a néphez kell szólnia, de azért soha le nem szállott az irodalmi színvonalról, póriassá, alacs nynyá soha nem vált, inkább emelni igyekezett olvasó közönségét, mintsem a keresett népiességgel nemesebb céljairól mondott volna le. Hagyományaihoz akar hű maradni a Naptár a jövő évben is s a más helyütt előzetesen közölt tartalomjegyzék mindenkit meggyőzhet arról, hogy a hívek lelki építésére törekszik most is és felőleli politikai, egyházi és társadalmi életünk legnevezetesebb eseményeit, míg elbeszéléseivel és költeményeivel meg a nemesebb szórakozásnak kíván anyagot nyújtani.

Pártolás hiánya miatt nem is panaszkodhatik a Naptár; de ez a pártolás még sincs arányban a két nagy protestáns testvér-egyház hívei számával. Előttünk vannak a lefolyt 20 év adatai, a melyek szerint 1875 óta a Naptár mindössze csak 350,000 példányban kelt el. Négy millió protestáns mellett ez rendkívül csekély szám. Oka e jelenségnek nem lehet más, mint az, hogy mindez ideig csak igen kicsiny körben fejtettek ki az illetékes egyházi férfiak nagyobb munkát a Naptár terjesztése körül. Hálával ismerjük el azok buzgólkodását, a kik 20 év óta jóformán állandó barátjai a naptárnak s évenként megteszik kisebb-nagyobb példányszámra a megrendeléseket. De ezek száma nem nagy, s kívánatos volna, ha a kicsiny sereg évről-évre növekednék. A nép egyetlen olvasmánya jóformán a naptár. Már most nem lehet közömbös, főleg a lekipásztörök előtt, hogy híveik minő Naptárakból elégítik ki olvasási vágyukat. Sőt az hisszük, az ő munkájuk is sikeresebb leend, ha híveik házanként is egészséges, vallásos táplálékkal láttatnak el.

A naptárnak szemére szokták vetni, hogy a 30 krban megállapított ára, drága. Bátorak vagyunk ezzel szemben arra hivatkozni, hogy nincs egyetlen naptár sem a Naptár-piaczon, a mely akkora tartalmat adjon, mint az Árvaházi Naptár; mert a naptárunk tartalmát olyan módon nyomtatnánk, mint egyéb naptárak nyomattatnak, a terjedelem mindenesetre két akkora lenne, mint a többieké. Ismerjük a többi ilyenmű termékeket, alig van egy-kettő közülök, mely külső terjedelemben is fölülhaladná az Árvaházi Naptárt.

Az anyagi eredményt illetőleg a Naptár 1875 óta összesen 11,531 frt. 8 krt jóveldelmezett az Árva-egyletnek, tehát a jótékony célznak ekkora összeggel szolgált. Ismét nem méltatlankodunk a csekélység felett, csak amaz óhajunknak

adunk kifejezést, hogy bár az az összeg is növekednék évenként, a mely az Árva-Egyletet támogatja nemes, humanistikus czéljaiban!

Tisztelettel kérjük azért azokat, kikhez e felhívásunk eljut, hogy a Naptárt méltóztassanak jóindulatú pártfogásukba venni, terjesztése érdekében a mit lehet, megtenni. Méltóztassanak a protestáns hívek figyelmét jövele reá felhívni; a hívek közül a terjesztésre netalán vállalkozók neveit a kiadó czéggel (Hornyánszky Viktor, Budapest, V. Akadémia épület) közölni vagy a szíves megrendeléseket megtenni. A Naptár a f. évi augusztus 20-ra már megjelenik, tehát oly időben, a mikor a híveket még egyéb naptárakkal nem szokták ellátni; de ha ellátnák is, vajjon épen napjainkban nem felette szükséges-e olyan olvasmánytallal ellátni közönségünket, a mely protestáns öntudatát nevelje, egyháziasságát ébreszse és a keresztyén szeretetben őt építse?!

A naptár terjesztői bérmentes küldéssel minden 10 példány után egy ingyen példányt kapnak, utólagos elszámolás mellett, aminek a határideje 1895. márcz. 15-ike ekkor az eladott példányok ára, vagy a megmaradt példányok visszaküldése kéretik.

Kiváló tisztelettel az orsz. prot. árvaegylet választmányára nevében

Budapest, 1894. június hóban.

Dr. Kovácsy Sándor,
elnök.

VEGYESEK.

— **Fölvívás előfizetésre.** A f. 1894. évi folyam első felének végét érjük. Evangelikus egyházunknak mind azon tagjait, kik e közlöny fenntartását kívánatosnak sőt, mint sokan mondják, szükségesnek tartják: tisztelettel felkérjük, hogy e lap fenmaradását s esetleg fejlesztését anyagi és szellemi támogatásukkal biztosítani sziveskedjenek.

Az előfizetőket előfizetéseik megújítására, a hátrálékosokat adósságaik törlesztésére kérjük.

A szerkesztői és kiadói munka és gond mellé, melyeket az ügy érdekében szívesen elviselek, ne kívánják anyagi, esetleg erkölcsi veszteségét is a

Szerkesztőségnek.

— **Bács-szerémi esperességből.** A titeli lelkész úr fenntirt czim alatt ezen becses lap 24. számában hat állítást hoz fel, a melyek mindnyájan arról teszek tanubizonyosságot, hogy a tisztelt testvér, úr nem nagy barátja az alaposságnak és igazságnak. Én ugyan haragos ember nem vagyok; de aki az igazat nem mondja, arra haragszom — és a ki az igazat nem írja, azt átok alá tenném, ha jó keresztyén nem volnék! A hat említett állítás közül csak hármát emelek ki, a melyek épen csekélységemre vonatnak t. i.

1) „Zsabylya jövedelmező filiát (cs. 200 frt.) a bács-szerémi esperesség a tiszakálmánfalvai misszióhoz csatolta, mivel jövedelmező filia; de ép azért mivel oly jövedelmező,“ viszont a kovil-szentiváni lelkész úr sem akarta oly könnyen kibocsátani kezei közül; a miért is utóbbi az említett esp. határozat meghozatala után 2) könyörgött a főesperesnél, hogy amúgy is nagyon silány anyagi helyzetét ne súlyosbitsa Zsabylya filiája tőle való elvétele által. 3) Nem csodálatos, hogy könyörög az, a kinek erre szüksége nincs, a ki követelhet? Az első állítás nem felel meg a való-

ságnak, mert szegény zsabylyai filiám alig jövedelmez 100 forintot; daczára annak fel nem adhattam azt, mert a kovil-szentiváni egyháznak, mint anyaegháznak ez által ok nélkül még kellene szünnie, mert ki fizetné a kovil-szentiváni lelkésznek a zsinati törvények által megszabott 800 forintot? 2-szor, nem könyörögtem azért, a mi az enyém, arról a titeli lelkész úr a főesperes úrnál alapos meggyőződést szerezhet magának, a mi szükséges lesz, mert Shakespeare azt mondja: „A vitézségnek első feltétele az elővigyázat!“ Egy draszticusabb ember nálamnál pedig azt találná mondani: Weil dein Denken bischen klein; meinst, wir müsten gleich dir sein! Megjegyzem még a titeli lelkész úrnak 2-dik állításához, hogy a mult évi esperességi gyűlésen nem határozottat el, hogy Tiszakálmánfalva missziói állomás legyen, hanem az esperességi gyűlés ezen ügyet a főesperes úr bölcs belátására bízta; ennél fogva sem a főesperes ur, sem csekélységem nem cselekedett az esperesség 1893-dik évi határozata ellen; de óvást is ez esetben nem az esperesi gyűlés alkalmával, hanem csak a főesperes urnak elhatározása után emelhettem. 3) A titeli lelkész ur többi állításainak valótansága már az eddigiből kiviláglik! Jobb lesz ezentúl figyelembe venni: „Quod latet, ignotum est, ignoti nulla cupido.“ Ezen szavakat nem szószertint, hanem azon értelemben fogván fel: „Was ich nicht weiss, macht mich nicht heisse.“

Spannagel József.
ev. lelkész.

— **Köszönetnyilvánítás és kérelem.** A hallei Magyar Egylet Nemzeti lobogójára máj. 15-től jún. 15-ig adakoztak: M. I. Kőszeg 1 frt. P. H. Kőszeg 1 frt. Biskup Béla ev. lelk. Ozdín 1 frt. Dr. Szilávik Mátyás, Eperjes 1 frt. 20 kr. Szalay László ev. lel. N.-Szőlős 1 frt. Soproni ev. theol. ifjuság gyűjtése 10 frt. (Ehhez járultak: Rozsonday József, Tót K., Stettner M., Genersich T., Kódi F. 1—1 frt., Horváth L., Kovács J., Porkoláb Gy., Rozsonday K., Schindler M., Schöll L., Horváth J. 50—50 kr. X. Y. Z. 1 frt. 50 kr.) = 15 frt. 20 kr. Megelőző kimutatás (21 sz.) 74 frt. 03 kr. Összeg 89 frt. 23 kr. Az adakozók fogadják a Magyar Egylet hálás köszönetét. Egyletünk azon egykori tagjait, a kik adakozásukkal a zászlóhoz még hozzá akarnak járulni, kérjük, hogy adományaitkat legyenek szivesek f. évi jul. 15-ig Hafenschers Sándor cand. theol. nevére (Laurentiusstrasse 3, I. Etage) beküldeni. A zászló alap már 335 márkára emelkedett; a mi hiányzik, remélhetőleg kipótolja az ügy jóbarátainak adakozásai. Ez a sikernek biztositéka. Halle, 1894. jun. 19.

Hafenschers Sándor,
pénztáros.

Kovács Sándor,
a Magyar Egylet elnöke.

— **Érettségi vizsgálatok.** A pozsonyi ág hitv. ev. lyceumon f. hó 18. 19. és 20. napjain nagy tiszteletű Schneller István theol. akad. igazgató urnak elnöklete és Dr. Fröhlich Izidor egyetemi tanár és kormányképviselő jelenléte mellett tartattak meg az érettségi vizsgálatok. — A 27 vizsgára állott közül 2 jelesen, 10 jól, 12 elégséges eredménnyel felelt meg, 3 egy-egy tárgyból két hónap mulva teendő javító vizsgálatra utasítottak. Az elnök tapintatos vezetése mellett ki kell emelnünk a kormányképviselő urnak szigorú ugyan, de igazságos és modorával a tanulóknak bizalmat és bátorságot gerjesztő s a tanári karban közelismerést ébresztett eljárását. Meglátszott rajta, hogy igazi tudással a daczára reális pályájának, igazi humánus férfival volt dolgunk.

— **A rozsnyói ág.** hitv. ker. középiskolában az érettségi vizsgát Mauritz Rezső kormánybiztos és Materni Lajos debreczeni lelkész, kerületi megbízott Terray Gyula főesperes-lelkész, a tanári kar és több vendég jelenlétében f. h. 18- és 19-én tartották meg. A kassaiakat nem számítva, kik csak latinból tettek érettségét, a 11 helybeli tanuló közül 3 jelesen, 2 jól, 4 elégségesen érett a felsőbb tanulmányok folytatására; 2 tanulót két hónap mulva teendő javító vizsgára utasítottak. Az eredménnyel általában meg lehetünk elégedve. A gyenge tanulók mellett a jobbak

és jók kitétek magukért s öregbítették a középiskola jó hírnevét. — Az osztályvizsgákat a hét végén fejezték be jó sikerrel.

— **A rozsnyói ág. hitv. evang. ker. felsőleányiskolában** a vizsgát Materny Lajos debreczeni lelkész, mint kerületi megbízott Terray Gyula főesperes — lelkész, mint iskolaszéki elnök s nagyszámu, különösen hölgyközönség jelenlétében f. h. 20 án tartották meg. A vizsga meggyőzte a vendégeket, hogy az intézetnek úgy tanárai, mint a tanulói lelkiismeretesen használták fel a mult tanévet a hazának s egyháznak javára. A vizsga a várakozásnak teljesen megfelelt s bátran mondhatjuk, hogy az intézet a kerületnek diszére válik s csak örömmel üdvözölhetjük az intézetnek kibővítését és polgári iskolává való átalakítását. — A növendékek kézimunkakiállítására jó benyomást tett a szemlélőre. A csin és gond mindenütt megtetszett. A jeles kézimunka-tanítónő, — ki már tavaly is itt működött, — teljesen meggyőzött arról, hogy a beléhelyezett bizaalomra tökéletesen méltó. — A vizsga délutánján sikerült záró ünnepélyben gyönyörködhettünk, melyről kedves emlékek távozott a résztvevő közönség.

— **Az orosházi ág. hitv. evang. gyülekezet kimutatása** az 1893—94-iki évről már megjelent, melyből érdemesnek tartjuk a következőket közölni: Népeségi adatok 1893-ról. Az orosházi egyház lélekszáma 17.009. N.-Szénás leányegyházé 1621, Sz.-Szt.-Tornyáé 1241, P.-Földváré 1045, összesen 20,916. — Született Oroszházán 691 gyermek. Kis-Csákon 34, N.-Szénáson 73, Sz.-Szt.-Tornyán 64, P.-Földváron 72, összesen 934. — Meghalt Oroszházán 523, K.-Csákon 22, N.-Szénáson 65, Sz.-Szt.-Tornyán 52, P.-Földváron 54, összesen 716. — Házasságra lépett Oroszházán és leányegyházakban 185 pár. — Szaporulat Oroszházán 168, K.-Csákon 12, N.-Szénáson 8, Sz.-Szt.-Tornyán 12, P.-Földváron 18, összesen 218 lelek. — A népiszkolák állapota az 1893—4-ik tanévben: Oroszházán volt 12, a külső határban 6 és a leányegyházakban 7 iskola. Iskolába járt Oroszházán 1432 gyermek, a külső határban: 596; — a leányegyházakban: a n.-szénásiba (felekezeti) 130, a n.-szénásiba (uradalmi) 67, a sz. szt.-tornyásiba (felekezeti) 179, a k.-csákiiba (felekezeti) 82, a p.-földváriba (községi) 142, a p.-földváriba (községi tanyai) 51 és a p.-szt.-tornyásiba 49 összesen 700. Tehát az orosházi, a külső határbeli és a leányegyházak iskoláiba járt összesen 2728 gyermek. Ezekon kívül "szükségbeli" iskolákban tanítottak: P.-Földváron 33, Gyopárhalmán 38, és a vásárheiyi pusztán 70 gyermeket. Tehát ha ezt a számot hozzáadjuk a 2728-hoz, kitűnik, hogy Oroszházán és a leányegyházak területén összesen 2807 gyermek járt iskolába. — Gondnoki számadás: Bevétel 23,018 frt. 19 kr., kiadás 13439 frt. 78 kr., maradvány 9578 frt. 19 kr. Bevétel búzában 1800 hl. és 92 liter, kiadás 1539 hl. és 62 liter, maradvány 441 hl. és 30 liter. — Vagyon mérleg: Kivetés 7687 frt. 75 kr., hátralék 15,683 frt. 52 kr., pénzre átszámított búzáért 1287 frt. 48 kr., összes követelés 24,658 frt. 75 kr., ebből befolyt 11,622 frt. 97 kr., követelés marad 13,035 frt. 78 kr. Búza kivetés 1596,88¹/₂ hl., hátralék 494,52¹/₂ hl., összes követelés 2091,41 hl., ebből befolyt 1366,80 hl., követelés marad 724,61 hl. — Vagyon állapota 1894. márcz. 14-én: Egyházi alaptőke 4400 frt. százados alap 10,281 frt. 85 kr., ösztöndíj-alap 227 frt. 94 kr., szegény-alap 1939 frt. 3 kr., iskolai-alap 1310 frt. 31 kr., összesen 18,159 frt. 13.

— **Liberalis főpap.** Boltizár József felszentelt püspök és primási helynök béрмаutján Lévára érkezve, fogadta a hatóságok és egyházak tisztelgését. A bérmlás végeztével a helyi plébános nagy ebédet adott, melyre a tisztelgők vezetőit is meghívta. Úgy a tisztelgések alkalmával, valamint a fehérasztalnál jól esett hallanunk az agg főpapnak ajkairól ama magasztos ígétet, melyek a vallásfelekezetek közt ápolandó jó egyetértés és testvéri szeretetet dicsőítik. Vajha az ő helyes irányu gondolkozásának minél több híveket szerezne kollégái között! B.

— **Gyász esetek.** Épen az évről ünnepély előtt gyász borult theologiai akadémiánkra. **András Pál**, akadémiánk II-od éves növédéke hosszas szenvedés után életének 23. évében f. évi június 18-án jobb létre szenderült s 20. a theologia akadémia tanárainak, hallgatóinak s Szarvasról, szülőföldjéről érkezett bánatba merült szülőinek kísérete mellett eltemettetett. Benne egy komolyan törekvő, az Üdvözítő szeretetben erősödő ifjút veszítettünk, ki szülőinek örömét, reményét képezte. Nyugodjanak békében hamvai!

— **A zágrábi ág. hitv. ev. hitvallásu egyházból.** A m. 1893. évről szóló jelentés hálával megemlékezik kivált a Gusztáv Adolf egyletnek hathatós pártfogásáról, s van is reá szüksége az egyháznak, melyet nagyobb adósság terhe nyom és melynek élete, tevékenysége bár más különben örvendetes jelenségeket mutat fel, másrészt pénzügyi tekintetben hiánnyal kell küzdenie. Az egyházi számadást 586 frt 17 kr. hiánnyal zárták le, a teher 16.153 frt 75 kr. A lelkész (Dr. Kolatschek) hosszabban betegeskedett, oldalához segédet kellett alkalmazni Pulthar Agathon személyében, ki azonban az év folyamán máshová hivatott meg. Szükség lenne egy vikárius alkalmazására a Belovar megyében lakó hitsorsosok részére, s ha a hívek egyházi járuléka az állami adóval együtt hajtathatnának be, elég anyagi eszköz lenne egy ilyenek meghívására. A rudolfsthal, banyalukai, prjedori hívek lelki gondozása a zágrábi egyház részéről megszűnt, mert Banjalukán külön lelkészi állomás szerveztetett. Nem rég felavatott Krisztus-templomát gázlámpákkal látta el, mely berendezés önkéntes adományokból fedeztetett. Az egyháznak a f. évre elintézendő ügyét képezi tanítói ellátása agkoruk és munkaképtelenségük esetére. Részt vett a horvát-szlavon egyházaknak (csak néhány volt!) mult évben október 4-én tartott "első egyetemes gyűlésén" is, melyen azonban az egyház követői, mint egy unionisztikus egyház követői saját létük érdekében nem érthettek egyet a gyűlés többi tagjával, kik csupán az ág. h. ev. egyház szervezését tervezték. A zágrábi egyházhöz egy kiterjedt diaspora tartozik, azonfelül számos leányegyház; Zágrábban van 375, a zágrábi diasporában 172 lélek (45 községben); egy-egy leányegyház több községre terjed, ilyen leányegyház van 11, 70 községben 1376 lélekkel az összes lélekszám 1923. kereszteltetett 24 gy., konfirmáltatott 12 gyermek, eskettetett 12 pár, temettetett 16 személy, Urvacsorához járult Zágrábban és a filiákban 223. A lelkészi ténykedést sokan a nagy távolság miatt nem veszik igénybe, s ilyenek a görög kleti lelkészekhez mennek. Iskolába jár 93 gyermek, ezek között azonban csak 34 evangélikus, a többi római katolikus. Az egyházi bevételekben 4424 frt 88 kr. jókora: rész 2244 frt a Gusztáv Adolf egylet támogatása. Kiadás mely a fentemlélt hiány miatt ugyanakkora: 589 frt 17 kr. kölcsönrel volt fedezhető, ugyanannyi. Az iskola bevétele volt 4692 frt 3 kr., kiadása szintannyi. Vagyon állapot: egyház ingó vagyona 6242 frt 21 kr. ingatlanok értéke 66423 frt 10 kr. Iskoláé 246 frt 69 kr. Az egyház vagyonához tartozik 4 temető a filiákban. A jelentés adja a boríték bellapján a zágrábi szépen épült Krisztus-templomnak képét is.

PÁLYÁZAT

ág. hitv. ev. külföldi egyetemre menő több rendbeli hittanulónak és tanárjelöltnek való ösztöndíjra.

A Glosius Sámuel és Dániel-féle alapítványt a pesti ág. hitv. ev. egyháznál kezelő bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a föntirt alapítványból külhoni egyetemeken tanuló ág. hitv. ev. lelkészi, vagy pedig gymnasiumi tanári pályára készülő ifjak számára több rendbeli, egyenkint 210 német birod. markból álló ösztöndíj fog a jövő 1894/95. tanévre kiosztatni. — Ezen ösztöndíjak egymásutáni két éven át élvezhetők.

Az elnyerhetés feltételei:

1. Ha hittani jelölt a folyamodó, akkor már is két évi folyamot jól végzett legyen valamely magyarhoni protestáns theologiai intézetben.

2. Ha tanári pályára készül a folyamodó, akkor az érettségi bizonyítvány kelte után már két évig honi vagy külföldi magasabb intézetben a maga választott szakában jó sikerrel tanult legyen.

3. Azonkívül mindenik folyamodó a választott pálya különbsége nélkül legyen:

a) magyarországi születésű és ágostai hitvallású;

b) a magyar nyelvet tudományosan ismerje, helyesen írja és beszélje, mely körülmény hiteles külön bizonyítvány által igazolandó be;

c) legyen feddhetlen erkölcsi jellemű és jeles szorgalmú.

Ennélfogva felhivatnak ezennel külhoni egyetemeken levő mindazon lelkészi- vagy tanári jelöltek, kik már egy év óta a Glosius Sámuel és Dániel-féle ösztöndíjak élvezetében vannak, hogy ha még további egy évre külgyetemeken maradni és az ösztöndíjakat élvezni óhajtásuk: azt az előttük tudva levő feltételek teljesítése mellett 1894. szeptember 30-ig alólírott bizottsági jegyzőnél kérvényileg jelentsék be.

Felhivatnak továbbá mindazon külgyetemeken tanuló vagy oda még csak ezután kimenni szándékozó lelkészi s tanárjelöltek, kik a fennebb részletezett minőségi feltételeknek, meg bírván felelni, ilyen ösztöndíjat a jövő 1894/95. tanévben élvezni óhajtának, hogy a fenn megírt kellékeknek kétségtelen beigazolására akár eredetiben, akár hitelesített másolatban melléklendő tanodai — ha van, candidaticumi — vagy egyetemi és egyéb bizonyítványokkal ellátott, az alább kikötött tanítási kötelezettséget is tartalmazó, sajátkezűen írt és aláírt, lakhelyüket és az utolsó posta-állomással jegyzett kérvényeiket f. 1894. é. szeptember 30-ig való záridő előtt (melynél később beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek) bérmentve és lepecsételve alólírott bizottsági jegyzőhöz, (Budapest, V. Bálvány-utca 8. sz.) küldjék be.

A megszavazott ösztöndíjat a díjnyertes hit- és tanárjelöltek nem a tanév elején, hanem csak annak második felé kezdetén, miután bizonyítványaikat az illető egyetemen sikerrel töltött első félévről és egyszersmind a második félévre lett beiratásuk felől is (Frequentations-Zeugnis und Anmeldebogen) a 210 ném. bir. markról szóló sajátkezű nyugtájukkal együtt előlegesen beküldötték, fogják posta útján bérmentesen megkapni, mívégre szükségese, hogy egyetemi lakásukat a nyugta beküldésekor pontosan megírják.

A ki ezen hit- és tanárjelölti ösztöndíjat már egy évig húzta a rákövetkező évre is annak élvezetében csak úgy maradhat meg, ha reá újabban is érdemesnek tapasztaltatott, ha továbbá már az első évben a philosophiát, beleértve a philologiát és kivált erkölcsi philosophiát is, szorgalommal tanulta, s a második évben is tanulja: végre ha magát előre arra kötelezte, hogy a külgyetemen töltött ösztöndíjas két esztendő után a hazába térve, a pesti ág. ev. magyar-német egyházgyülekezet tanodájában, ha kívántatni fog, mérsékelt díj mellett egy évig segéd-tanári hivatalt viselend.

Kelt Budapesten, 1894. június 7-én.

Zsigmondy Jenő, jegyző.

dr. Králik Lajos, elnök.

A pozsonyi ág. hitv. evang. lyceumon a jövő 1894/95 tanév kezdetétől a **tornatanítói** állás betöltendő, melyre ezennel pályázat hirdettetik.

Kötelessége a tornaórákat ellátni a lyceum összes osztályaiban.

A tornatanító fizetése egyelőre 700 frt.

A kellően felszerelt folyamodványok a pozsonyi ág. hitv. evang. lyceum igazgatóságához küldendők.

A pályázat határideje folyó évi július 31.

Pozsonyban, 1894. június 11.

A pozsonyi ev. egyházköztség megbízásából
a lyceum igazgatósága.

A debreczeni ágost. hitv. evang. egyház kántor-tanítói állomásra pályázatot hirdet. Fizetés: évi 350 ft, továbbá 100 frt kántori illetmény és 180 frt lakbér. A kellőleg felszerelt folyamodványok július hó 20-ig alulírotthoz küldendők.

Materny Lajos,
lelkész.

A beszterczebányai ág. hitv. ev. algymnasiumon betöltendő két rendes tanári állásra, melyek egyikével a latin és magyar nyelv, másikkal a történelem és magyar nyelv (vagy magyar helyett a latin nyelv) tanítása van egybekötve, pályázat hirdettetik. **Javaldalmazás:** 850 ft fizetés és 100 frt lakáspénz. Okleveles pályázók hiányában nem okleveles egyének helyettes tanárokat választatnak, kik 800 frt fizetésben részesülnek. — A fentartó hatóság a vallás- és közokt. ministerium által tervezett tanári nyugdíjintézetbe való belépését bejelentette.

A megválasztott egyén állását f. é. szept. 1-én tartozik elfoglalni. Az egyházi közgyűléshez intézett és kellően felszerelt folyamodványok július hó 31-ig a gymnasium igazgatójához küldendők, ki megkeresés esetén bővebb fölvilágosítással is szolgál.

Beszterczebányán, 1894. június 20.

Burkovszky Kálmán,
gymnas. felügyelő.

A beszterczebányai ág. hitv. ev. egyházköztség kántororgonistai és énektanítói állomásra pályázatot hirdet.

Fizetés: évi 700, azaz hétszáz forint előleges havi részletekben s mintegy 130—150 frt stóla.

Kötelességek: az összes, magyar-, német- és tót nyelven tartatni szokott istentiszteleteknek és — kívánatra — esketéseknek kántor orgonistai ellátása, egyházi és világi énekek tanítása az algymnasiumi és elemi osztályokban összesen heti 10 órában, a templomi énekeseknek (mendikásoknak) valamint a temetési és ünnepi énekkarnak tanítása és vezetése.

Kívántatik: ág. ev. hitvallás, egyházas jellem, kellő zenészeti, okmányilag igazolandó képzettség s — esetleg — tanítói oklevél.

Pályázók kellően felszerelt s a beszterczebányai ág. h. ev. egyházközségre címzett folyamodvényaikat folyó évi július hó 31-ig az alulírotthoz küldjék.

Beszterczebányán, 1894. jún. 21.

Mikler Sámuel,
lelkész.